

9. Про впровадження телемедицини в закладах охорони здоров'я: Наказ Міністерства охорони здоров'я України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0261282-10#Text> (дата звернення: 11.04.2023).

УДК 347.635(043.2)

Кириченко Т. С., к.ю.н., доцент,
Харківський національний університет внутрішніх справ,
м. Харків, Україна

ДО ПИТАННЯ МІЖНАРОДНОГО ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ

Одним із головних чинників, які повинні бути у пріоритеті державної політики як на національному, так і на регіональному рівні, є захист прав дитини, забезпечення її безпеки та добробуту. Найкращим середовищем гармонійного і безпечного розвитку та виховання дитини є сім'я. У випадку, якщо батьки або життєві обставини родини становлять загрозу для життя та розвитку дитини, представляти та захищати її інтереси мають державні органи.

Чинні та обов'язкові для України конвенції Ради Європи про права дітей та підлітків – це: Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. (ETS № 005), що набрала чинності для України 11 вересня 1997 р. [1] і відповідні протоколи до неї; Європейська конвенція про правовий статус дітей, народжених поза шлюбом, від 15 жовтня 1975 р. (ETS № 085), що набрала чинності для України 27 червня 2009 р. [2]; Європейська конвенція про визнання та виконання рішень стосовно опіки над дітьми та про поновлення опіки над дітьми від 20 травня 1980 р. (ETS № 105), що набрала чинності для України 1 листопада 2008 р. [3]; Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню від 26 листопада 1987 р. (ETS № 126), що набрала чинності для України 1 вересня 1997 р. [4] та багато інших.

Оскільки Україна наразі не є членом Європейського Союзу (далі – ЄС), усі доречні правові акти ЄС, у тому числі щодо захисту прав дітей та підлітків, Україна може застосовувати лише як норми, адаптовані у своєму національному законодавстві, на підставі Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу, що затверджена Законом України від 18 березня 2004 р. № 1629-IV.

Основним документом про права дитини, є Конвенція ООН, яка визначає правові стандарти у сфері захисту прав дитини, вона була ратифікована Україною ще 27 лютого 1991 року і набула чинності

27 вересня 1991 року [5]. Деякі з цих договорів були підписані Україною ще в 2002–2003 роках. Так, у 2006 році було ратифіковано: Конвенцію про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей, 1980 р.; Європейську конвенцію про здійснення прав дітей, 1996 р.; Конвенцію про юрисдикцію, щодо батьківської відповідальності та захисту дітей, 1996 р.; Конвенцію про контакт з дітьми, 2003 р.; Конвенцію про стягнення аліментів за кордоном, 1956 р. та Конвенцію про визнання і виконання рішень стосовно зобов'язань про утримання, 1973 р [6].

Крім того, Україна вже не лише приєднується до чинних Конвенцій, але й бере активну участь у розробці нових міжнародних інструментів у сфері сімейного права як, наприклад, Європейської конвенції з усиновлення, Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального розбещення, Конвенції про міжнародне стягнення аліментів на дітей та інших форм сімейного утримання. Стамбульську Конвенцію ратифікували її не всі країни ЄС, наприклад, серед таких країн Угорщина, Чехія, Латвія, Литва, Словаччина. Україна, як одна з країн-авторок Стамбульської Конвенції, підписала її 07 листопада 2011 року, а ратифікувала тільки 20 червня 2022 року.

Отже, на сьогоднішній день міжнародні договори, учасницею яких є Україна, дозволяють вирішувати питання, пов'язані зі здійсненням батьківських прав і виконанням обов'язків як матеріального, так і нематеріального характеру, незалежно від громадянства і місця проживання батьків і дітей.

Слід зазначити, що в Україні основні підходи до осмислення й реалізації прав дітей, визначених міжнародним та національним законодавством, протягом останнього часу істотно змінилися. Це пов'язано з посиленням уваги з боку держави до інтересів дітей, удосконаленням механізму контролю за дотриманням чинного законодавства у сфері охорони дитинства, розвитком інституцій соціально-правового захисту дітей та багатьма іншими факторами.

Література

1. Нагорна В. В. Права дітей з особливими потребами та юридичні гарантії їх захисту в Україні (теоретико-правові аспекти): автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2015. 20 с.
2. Одуденко В. В. Організація роботи органів прокуратури у сфері ювенальної юстиції: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2016. 20 с.
3. Опольська Н. М. Правове забезпечення прав та свобод дитини в Україні (загальнотеоретичний аспект): автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2010. 22 с.
4. Панчук О. В. Кримінологічна характеристика експлуатації дітей: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Львів, 2008. 20 с.

5. Конвенція про права дитини. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_021 (дата звернення: 23.04.2023).

6. Марцеляк О. Омбудсмен з прав дитини: проблеми формування і розвитку у світі і в Україні. Право України. 2003. № 10. С. 44–48.

УДК 347.635.2(043.2)

Лаленков С. М., здобувач вищої освіти
третього (освітньо-наукового) рівня,
Харківський національний університет внутрішніх справ,
м. Харків, Україна
Науковий керівник: Кириченко Т. С., к.ю.н., доцент

ПІДСТАВИ ПРИПИНЕННЯ АЛІМЕНТНИХ ОBOB'ЯЗКІВ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ ДІТЕЙ

Аліментні обов'язки – це юридичний інструмент, який захищає права дітей, які потребують матеріальної підтримки. Але іноді обставини можуть змінитися, і в таких випадках можуть виникнути підстави припинення аліментних обов'язків. Обов'язок щодо утримання неповнолітньої дитини має свій термін дії, а також підстави для його припинення.

Аліментні обов'язки як за угодою батьків так і за рішенням суду сплачуються протягом певного часу. Загальні підстави припинення аліментних зобов'язань передбачені в статтях 188 та 190 Сімейного кодексу України [2].

Досягнення дитиною повноліття. У цьому випадку особа, яка зобов'язана сплачувати аліменти, звільняється від сплати аліментів, якщо дитина досягла вісімнадцяти років, адже згідно зі статтею 180 Сімейного кодексу України, батьки зобов'язані утримувати дитину до досягнення нею повноліття [2]. Також така дитина повинна бути працездатною та не навчатися у вищому навчальному закладі.

Якщо дохід дитини набагато перевищує дохід кожного з батьків. Окрім цього, дохід дитини повинен повністю забезпечувати її потреби. Якщо дохід дитини зменшився та не забезпечує її потреби, то заінтересована особа (той, з ким проживає дитина) може звернутися до суду з позовом про стягнення аліментів. Зазначена підстава передбачена частиною 1 статті 188 Сімейного кодексу України [2].

Відповідно до статті 189 Сімейного кодексу України, якщо між подружжям було підписано угоду про сплату аліментів, то звільнення від сплати аліментів можливе у разі виникнення наступних обставин: закінчився термін дії угоди, наприклад, документ може бути підписаний